Řídím si lokomotivu a nikdo mně neotravuje

■ Jak mne novinářská kachna přivedla k obrázkům ze života Jiřího Frydrycha z Postoloprt

(dokončení rozhovoru s hercem, tátou, panem strojvedoucím, milovníkem manuálů i sběratelem kšiltovek Jiřím Frydrychem Nítěnkou z minulého čísla)

■ Kam všude cestujete jako strojvedoucí?

„Po celé republice. Dneska není problém vzít vlak na Kladně, odvézt ho do Děčína - Bad Schandau a odtud až do Ostravy. Pomalu mne ten kolotoč v práci přestává bavit. Musím prostě někde povolit, abych dostal novou chuť. Celkem rád provozuji gaučing, ale dokážu ležet tak dvacet minut, pak už začne hlava nabádat - měl bys to a ono. Jsem vytížený podle mého docela dost, tak to musím začít regulovat.“

FOTO ALLA BALKOVSKÁ

Jiří Frydrych coby rytíř Veverka z Bitýšky v cimrmanovské hře Blaník.

■ Hrajete i doma?

„Musím přiznat, že jo. Znáte to, nejsou peníze a kluci ve škole samý průšvih. Ten starší to chytil po mně, dělá třídě šaška, ale neumí to ukočírovat. Po práci bych měl být naštvaný, rozmrzelý, ale přijdu domu a hraji divadlo a to nás drží nad vodou. Ženská tu moji hru přijala, dobrý.“

■ Ve škole jste byl dobrý žák?

„Ze základky jsem vyšel skoro s vyznamenáním. Oni si tenkrát vymysleli první experimentální třídu, takže jsme byli úplně první ročník, kteří vycházeli z osmičky. Nebylo nám ještě patnáct. Školy na to nebyly připraveny. Jel jsem s mámou do Bratislavy - chtěl jsem být šífák na lodi, obětoval jsem tomu všechno. Udělal jsem zkoušky a oni mi za 14 dnů vzkázali, že si za mne nevezmou odpovědnost, protože mi není patnáct. No a zajeli jsme do Děčína, to je Labsko-oderská plavba, udělal jsem zkoušky a nevzali mě, protože mi nebylo patnáct. Termíny šly, na gympl jsem nechtěl, já prošmajdané důchodky a tam samý šampoňák, nosili bílé ponožky, všichni voněli... A tak jsem, co jsem, a dělám, co dělám. Je to práce zajímavá, řídit lokomotivu. Aspoň nikdo neotravuje. Kdybych byl elektrikář, zedník, každou chvíli by někdo chtěl pomoct s barákem. A takhle mi nikdo neřekne, hele, přijeď mi mašinou na zahradu. Strojvedoucí, to je plémě, umějí všechno a nic. Takže já se s prominutím seru do všeho. Sedím nad tím, koumám, koumám, a vždycky si poradím.“

■ I tak, že si vyštukujete kuchyň?

„Klidně. V životě jsem nebyl zedník a vyštukoval jsem si kuchyň. Nejsem elektrikář, ale hrabu se do toho. Ono mě párkrát kopne a hned vím. Opravuji auto, neumím to, ale opravuji. Na všechno mám chytrou knížku. Miluji manuály. Koupil jsem si knížku Práce s počítačem pro seniory. No něco pro mě. Píšou tam: -Určitě to na klávesnici máte.- Mluvím s ní: -Ano, mám to tam. - Klikněte enter - ano, to je veprostřed ta velká. No paráda!“

■ Prý jste natočil i reklamu.

„Na hospodu U zajíců v Žatci, bývalá Mrtvolka u hřbitova, aktivity s Jardovinou Vá-pe-ní-kov-nou. Vidíte, mluvit neumím, můžu hrát v ABC?? Zas na druhou stranu jsou takoví lidi, s kterými bych si rád zahrál. Zkušenosti z postoloprtských slavností s Alešem Hámou, Zuzkou Norisovou, Katkou Hrachovcovou, Zdeňkem Srstkou byly fajnové. Pražské divadlo... No určitě se chytnu. Jen co v Praze přečtou tenhle článek, v ten moment zavolají. Ale oni by mě brzo vyhnali. Když už jsme u těch chytrých řečí - málokdo má svoji scénu. Ypsilonka se vymyká, ta má stálé členy, divadlo Járy Cimrmana, to je jasný. Ale je jich hodně na volné noze. Podle mě naši kulturu ničí takoví, jako je ten uslintaný Novotný, protože si nabere lidi pod sebe a prodává. Asi to funguje, ale na nás to je vysoká hra. Miloval jsem, když Klouzák začínal. Hráli jsme po hospodách, na sále, třeba ve Vroutku na Dívčí válku přišlo 19 diváků. To bylo tak krásný představení! Tam jsem měl pletený papuče a na podiu bylo lino a to klouzalo. Jako panna Vlasta jsem tam vtrhla a tak jsem se sklouzla, že jsem jen stačila pozdravit Přemysla a odplula na druhou stranu. A tam jsem se válel smíchy. Na to představení lidé jdou i šestkrát za sebou a čekají, kde se nám co nepovede, kde se odbouráme. A já mám tu smůlu, že se vždycky odbourám. Ale mám takovou fintu, kde se nesmím smát, tak si vzpomenu na moji mámu. Ona má takový přísný kukuč. V duchu si říkám - Nesměj se, vidí tě Erna! - A vydržím to. Ale jinak se nebráním, když se chci zasmát, tak se směju.“

■ Matka v Poslu světla, panna Vlasta v Dívčí válce, továrník Majer ve Vraždě v salonním coupé, Číňan TiTi v Titaniku - samé srandovní postavy. Ale třeba ten výborný Veverka v Blaníku - to byla docela zachmuřená role...

„Veverka měl vystupovat důstojně, to se mi líbilo, nemusel jsem ze sebe dělat šaška, pitvořit se. Ono se to dělá dobře, ale jsem hozený do takové škatulky. Jedna známá říkala, že hraji všechny hry stejně. Říkám - furt dělám stejné ksichty, já jiný nemám. Ale na tom stojíme, to je konverzačka, lidi na nás chodí, aby se zasmáli. Pan Souček - to je jiná káva. Když jsme ho pojali během slavností jako fiktivní postavičku, bylo to myšlený natvrdo. Vzali jsme si na paškál místní zastupitelstvo. Když do toho nemůžeme rýpnout zevnitř, tak zvenčí. Tady těm jednáním říkám žabomyší válka, co se tam děje. A dost. Zase mluvím nějak moc chytře.“

■ Tak pro změnu, pocházíte z Údolí dutých hlav, což se užívá pro Louny.

„Ano! To mám na talíři pořád. Jsem Louňák. Občas, když je naštvu, tak mi říkají naplavenina. Od roku 1990 to už je dobrá naplavenina, ne? Už jsem v Postoloprtech doma. Z matčiny strany jsme Volyňáci, jeden kořen je tady, ale druhá noha je volyňská. Mám sestru, stará páka, ani nesmím říct, kolik jí je, jinak mě zbije. Můj táta byl odsud, tady se přiženil. Divočák, asi sedmkrát ženatý. Těch dětí! Co já mám asi sourozenců, ani o tom nevím.“

■ Byl jste vždycky vyznavač dlouhých vlasů?

„To jo. Byl jsem i náruživý tanečník a tancování mne baví dodnes. Propluli jsme i nějakou soutěží a dokonce vyhráli v latinsko-amerických tancích. A to jsem v dětství měl křivici, měkké kosti, do dvou let jsem ležel, kdybych se posadil, tak mám hrb. Přežil jsem to. Jsem šel na vojnu a měl 116 kilo, půllitr jsem si postavil na břicho. Tam mi dali zabrat, stáhli mě až na 65 kilo. Hodně jsem sportoval - orientační běh, potápění a skončil jsem u fotbalu, ten mě doopravdy bavil, kopal jsem za Černčice a vím, že i z Lokotky přicházeli, že si mě chtěli koupit.“

■ Předsíň máte ověšenou kšiltovkami. Kolik jich vlastníte?

„To je jedna ze sběratelských vášní, co nás s dětmi popadne. Sbíral je i syn, ale když jsem začal já, tak ho to přestalo bavit. Dobrá protizbraň, co! Mám jich tři sta. Těch kšiltovek!“

FOTO ARCHIV JF

Na vojně 116kilového nováčka Nítěnku stáhli na 65 kilo.

Připravila Alla Balkovska

cesta za zdravím

■ Připravuje Lékárna Na Široké, ulice Kosmonautů 2303, Louny

■ Zácpa

Pojmem zácpa označujeme obtížné a bolestivé vyprazdňování tuhé stolice. Na počtu stolic přitom nezáleží. Rozhodující je proto obtížnost vyprazdňování a konzistence stolice.

■ Jaké jsou příčiny zácpy?

Někdy je zácpa samostatnou nemocí, jindy vzniká jako odpověď buď na celkové onemocnění organismu nebo na postižení orgánu mimo trávicí ústrojí. K zácpě může dojít při otravě, horečce, dehydrataci. Zácpou většinou trpí také lidé s nedostatečnou funkcí štítné žlázy. Specialitou dnešní doby je zácpa návyková. Vzniká při potlačování nutkání ke stolici v situacích, kdy je to člověku nepříjemné, např. mimo domov nebo ve spěchu. Výsledkem je zácpa. Vliv má i špatné složení potravy. Tak trochu dědičná bývá zácpa z nedostatečné pohyblivosti tlustého střeva. Tato tzv. líná střeva se také často vyskytují u pacientů po operacích, jako následek narkózy.

■ Jak se zácpa léčí?

Léčba závisí na příčině zácpy. Nezjistí-li se postižení některého orgánu jako vyvolávající příčina zácpy, jedná se nejspíše o zácpu návykovou nebo zácpu z nedostatečné pohyblivosti tlustého střeva. Potom je základem léčby správné složení stravy (s dostatkem vlákniny, ovoce, tekutin) a dostatek pohybu.

■ Projímadla dráždící střevo

Nejznámější projímadla, která se dají koupit v lékárně a která jistě znáte i z reklamy, obsahují látky, které drážděním střevní stěny zrychlují pohyb střeva a způsobí rychlejší vyprázdnění. Jejich nebezpečí ovšem spočívá právě v tomto působení. Střevo si totiž při delším užívání zvykne a běžná dávka projímadla pak již nestačí. To platí hlavně pro starší a méně pohyblivé pacienty. U těchto skupin je daleko vhodnější a ve výsledku i účinnější náprava v oblasti denního režimu.

■ Změna denního režimu

Jde hlavně o dostatek tekutin a jistý stereotyp v jejich příjmu. Věřte, že pravidelná sklenka čisté vody ráno nalačno udělá učiněné zázraky. Co se týče ovoce, je nutné zdůraznit, že obsahuje velké množství cukrů. Zvláště u pacientů s omezenou pohyblivostí je nebezpečí narušení rovnováhy mezi příjmem a výdejem energie. Z toho také vyplývá nebezpečí vzniku obezity. Daleko vhodnější jako zdroj vlákniny je zelenina. Dají se také využít potravinové doplňky s obsahem různých druhů vlákniny.

■ Objemová projímadla

Dále bych chtěl vyzdvihnout léky, jejichž účinná látka také působí ve střevě, ovšem nikoliv jeho drážděním. Jde o tzv. objemová projímadla, která působí zadržením vody ve střevě. Dojde tak ke zvětšení obsahu střeva a k jeho naředění. Větší obsah vyvolá napnutím střevní stěny zvýšení její pohyblivosti a naředění umožní lepší vyprázdnění. Ovšem na rozdíl od přímo dráždících projímadel vše probíhá přirozeně.

Je nutné zdůraznit, že pokud výše zmíněná opatření nepomohou nebo pomohou jen na omezenou dobu a pak se potíže vracejí, je nutné navštívit lékaře. Jak jsme si řekli, i zácpa je nemoc nebo může nemoc ohlašovat.

Doufám tedy, že se na naší cestě za zdravím budeme i nadále setkávat nejen se zdravou myslí, ale i zdravým zažíváním.

Mgr. Petr Štola (lékárník)

příště na téma poruchy trávení

Liz a Betty vichřice neodfoukla

Rádobydivadlo Klapý je v Lounech pravidelným hostem. Návštěvníci Vrchlického divadla byli tentokrát zvědaví, jak se vypořádalo s jím málo probádanou komediální půdou a komorním divadlem dvou hereček. Nutno ovšem říci, že veselohra Liz a Betty od americké spisovatelky Elizabeth Fullerové to Klapýmu příliš neusnadnila.

Osvědčené zápletkové schéma o hostovi, který nechce odjet, autorka navoněla autografickým odérem a zatraktivnila postavou skutečné hollywoodské legendy 30. a 40. let Bette Davisové. Již originální název Me and Jezebel napovídá, že k plnému vychutnání hry bude českému publiku patrně chybět znalost kontextu. Kdopak u nás zná film Nahá pravda z roku 1938, v němž Davisová ztvárnila tuto svou nejslavnější zápornou roli? Režisér Ladislav Valeš se snažil - i změnou názvu - situaci více zobecnit, ale přesto v záplavě hollywoodských jmen a reálií z té doby většina v USA jistě velmi vtipných narážek vyzněla do ztracena.

Obě herečky - Veronika Týcová jako vypravěčka Liz a Eva Andělová jako uštěpačná a egoistická Betty - se tedy příliš nemohli spolehnout na vyznění textu. Všechna tíha představení ležela na jejich hereckých výkonech. A jen díky oběma protagonistkám poněkud sentimentální komedie obstála.

Eva Andělová nechala zahořklou a zestárlou držitelku dvou Oskarů trousit sarkastické perly a občas odkryla i její citlivé, osamělé a nešťastné nitro. Její hostitelka Liz (a autorka hry) v podání Veroniky Týcové nenásilně prolínala epickou polohu vypravěčky a dramatickou polohu postavy a těžila z tohoto rozporu komické situace. Navíc sama ztvárňovala i svého manžela, své dítě a další figurky, což bylo herecky i divácky velmi vděčné. Suverénní improvizací zvládla též technické problémy s osvětlením jeviště. „Trochu nám blbne elektrika,“ vysvětlovala pohotově. Elektrická síť v celém městě „spadla“ v důsledku vichřice a bouřky naštěstí až čtvrt hodiny po představení.

Věřme, že na ochotnickou přehlídku Lounské divadlení 2007, která se v lounském divadle koná 9. až 11. března, již bude svítit jen sluníčko.

Jan Vnouček

(Elizabeth Fuller: Liz a Betty - Rádobydivadlo Klapý, 18. ledna 2007, Vrchlického divadlo v Lounech)

Ještě s námi žije... střevle potoční

■ Vzácní a ohrožení živočichové na Lounsku, Žatecku a Podbořansku

První skupinou vzácných a ohrožených živočichů okresu Louny, kterou se budeme v našem seriálu zabývat, jsou ryby. Roku 1924 udává přírodovědec Šubrt, který se faunou ryb zabýval, z území tehdejšího okresu Louny 22 druhů ryb. V současnosti je na území okresu zjištěno 36 druhů. Některé druhy ze staršího období vymizely (sumeček americký, slunečnice pestrá, okoun černý), ale naproti tomu byly některé druhy nově zavedeny (tolstolobik bílý a pestrý, amur bílý a další). Ze současného počtu 36 druhů je 5 druhů zaneseno v seznamu vyhlášky č. 114/1992 Sb., nebo je uvedeno v Červené knize vzácných a ohrožených druhů.

■ Střevle potoční

Životním prostředím tohoto ohroženého druhu jsou čisté, malé potůčky převážně v pahorkatinách, kde se na některých lokalitách vyskytovala i ve velkém množství. A právě na tomto druhu lze demonstrovat negativní činnost člověka na přírodu. Vlivem znečištění mnoha toků, necitlivou regulací břehů, hnojení okolní půdy a další činností proto střevle na mnoha místech prakticky vyhynula.

Při vysazování některých ušlechtilých druhů ryb (pstruhů) se také střevle občas dostávala do pstruhových vod, kde se pak stávala potravou pstruhů. Proti tomu se však u střevlí vyvinula zajímavá obrana. Při napadení se snaží vyjet co nejdále na mělčinu, kam za ní větší dravá ryba nemůže. Je-li však přesto chycena, začne vylučovat sliz, který má podobu feromonů a varuje tak ostatní střevle, které se rozprchnou. Z hlediska rybářského hospodářství tím však k žádné škodě nedocházelo, protože v těchto vodách je střevle nežádoucí - požírá pstruží jikry a potěr.

Střevle dorůstá délky pouhých 10 cm, ale je to velice pěkná rybka hlavně v době tření. V té době je tmavozeleně zbarvená a samec má výrazně červené kořeny prsních ploutví. Výrazná je i v poměru k tělu poměrně velká hlava. Velmi krásně se střevle vyjímá ve studenovodním akváriu, kde se však obtížně rozmnožuje, takže nebývá středem zájmu našich akvaristů. Má výjimečnou rozmnožovací schopnost, protože produkuje až 2000 jiker.

I na Lounsku se v minulosti patrně jednalo o běžný druh. Šubrt (1925) ji jako běžnou například udával z okolí Žatce. Podobně i Flasarovi (1975, 1981), kteří se zabývali rybami v rámci severočeského regionu, ji udávají z Blšanky a dalších nejmenovaných toků.

Současný výskyt na okrese Louny není dostatečně znám. Údajný výskyt je pouze z okolí Vroutku. Není vyloučeno, že se střevle dosud vyskytují i na některých lokalitách v bývalém vojenském pásmu v okolí Doupova. Z hlediska ochrany přírody je zařazena mezi ohrožené druhy.

Herbert Tichý

FOTO (ZDROJ DBZ)

Zvítězí Klepl, Čapka nebo Jastraban?...

Ve Vrchlického divadle v Lounech se poběží Maratón. Komedie z produkce Divadla bez zábradlí bude odstartována ve čtvrtek 15. února. Hrdiny Maratónu jsou tři běžci: dychtivý začátečník, muž středního věku s přiměřenou dávkou zkušeností a postarší sportovec, pro nějž jde o poslední šanci. Vysilující závod, v němž málokdo soutěží v duchu fair play, posloužil autorovi jako metafora života. Maratón z roku 1972 byl přeložen do dvaceti jazyků a je nejúspěšnější hrou francouzského dramatika Clauda Confortése.